

Odszkodowanie AC powinno uwzględniać VAT

Tagi: ubezpieczenia, odszkodowania, VAT

Właściciele pojazdów zawierający umowę ubezpieczenia autocasco oczekują, iż w przypadku uszkodzenia lub utraty pojazdu otrzymają od ubezpieczyciela odszkodowanie w wysokości w pełni odpowiadającej poniesionej przez nich szkocie.

W przypadku zajścia zdarzenia uprawniającego do wypłaty odszkodowania, pomiędzy ubezpieczonym a ubezpieczycielem nieraz dochodzi jednak do sporu, co do wysokości powstałej szkody oraz należnego odszkodowania. Jedną z osi takiego konfliktu bywa kwestia uwzględnienia kwoty podatku VAT przy ustalaniu wysokości należnego odszkodowania. Część ubezpieczycieli, opierając się na stosowanych przez nich zapisach ogólnych warunków ubezpieczenia, odmawia bowiem powiększenia wysokości odszkodowania o kwotę podatku VAT. Czy takie działanie jest zgodne z prawem?

Odszkodowanie obejmuje wszystkie normalne następstwa szkody

Zgodnie z art. 824 § 1 kodeksu cywilnego, jeżeli nie umówiono się inaczej, suma ubezpieczenia ustalona w umowie stanowi górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela. Jeżeli zatem suma ubezpieczenia została ustalona w oparciu o wartość pojazdu brutto (często odbywa się poprzez wybranie opcji „z VAT”), wówczas odszkodowanie, również powinno być ustalane z uwzględnieniem tego podatku. Ponadto, jak wskazuje art. 361 § 1 i 2 kodeksu cywilnego, zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność za normalne następstwa, z którego wynikła szkoda, w tym straty które poniósł poszkodowany. Jeżeli zatem ubezpieczony przedstawił faktury dokumentujące koszt poniesionych napraw, to ubezpieczyciel powinien uwzględnić również znajdujący się na nich podatek VAT.

Dokonanie naprawy nie jest konieczne

W sytuacji, gdy poszkodowany nie przedstawił jednak dokumentacji potwierdzającej wykonanie naprawy pojazdu i wysokość szkody ustalana jest metodą kosztorysową, część ubezpieczycieli próbuje pomniejszyć wysokość wypłacanych odszkodowań, poprzez nieuwzględnienie podatku VAT. Powyższa praktyka narusza prawa ubezpieczonego - wypłata odszkodowania, ani jego wysokość, nie mogą bowiem być uzależniane od wykonania naprawy pojazdu przez poszkodowanego. Podkreślić bowiem należy, iż naprawa pojazdu nie jest obowiązkiem poszkodowanego, wobec czego taka okoliczność nie może wpływać na wysokość odszkodowania. Ubezpieczyciel jest obowiązany do wypłaty odszkodowania, z uwzględnieniem podatku VAT, także w przypadku oszacowania wysokości szkody metodą kosztorysową. Powyższe zostało potwierdzone w Uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2007 r. (sygn. Akt III CZP 150/2006), wydanej w sprawie dotyczącej ubezpieczenia OC.

Ubezpieczyciele unikają doliczania VAT-u

Głównym z argumentów podnoszonych przez ubezpieczycieli odmawiających odmowy uwzględnienia kwoty podatku VAT przy ubezpieczeniach autocasco, jest fakt, iż AC jest ubezpieczeniem dobrowolnym, zawierany w ramach swobody umów, wobec czego strony umowy ubezpieczenia AC mogą w sposób swobodny ukształtować jej treść. Zasada swobody umów, zgodnie z art. 3531 kodeksu cywilnego, doznaje jednak pewnych ograniczeń poprzez zakaz sprzeciwiania się naturze danego stosunku, ustawie oraz zasadom współżycia społecznego. Na tym gruncie należy zatem postawić pytanie czy dopuszczalne są zapisy umowne pozwalające na nieuwzględnienia podatku VAT w ramach umów ubezpieczenia AC?

Nieuwzględnianie VAT-u narusza zbiorowe interesy konsumenta

Rozwiązanie tego zagadnienia przynoszą przepisy dotyczące umów zawieranych z konsumentami. Zgodnie z art. 3851 kodeksu cywilnego, konsument nie jest związany nieuzgodnionymi z nim indywidualnie postanowieniami umowy jeżeli kształtują one jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Postanowienia wyłączające obowiązek uwzględnienia podatku VAT przy ubezpieczeniu AC, są uznawane są za klauzule niedozwolone. Jako przykład wskazać można stosowany przez TUW Concordia Polska zapis wyłączający uwzględnianie podatku VAT w ramach ustalania wysokości szkody metodą kosztorysową, które to postanowienie zostało wpisane na prowadzoną przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta listę klauzul niedozwolonych. Przypomnieć także można, iż decyzją 41/2009 Prezes UOKIK-u zakwestionował analogiczny zapis stosowany przez PZU S.A, i w związku z naruszaniem zbiorowych interesów konsumentów nałożył na potentata ubezpieczeniowego karę (jeszcze nieprawomocną) o łącznej sumie ponad 14 mln zł.

Trzy lata na sądowe odzyskanie VAT-u

Co może zrobić ubezpieczony w sytuacji gdy ubezpieczyciel odmawia mu prawa do uzyskania odszkodowania w kwocie brutto? Jeżeli ubezpieczyciel upiera się przy swoim stanowisko, ubezpieczony może skorzystać z drogi sądowej i wnieść powództwo o zasądzenie na jego rzecz brakującej kwoty odszkodowania, w wysokości odpowiadającej wartości podatku VAT. Co istotne, roszczenia z tytułu umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem trzech lat od momentu zaistnienia zdarzenia będącego podstawą wypłaty odszkodowania. Właściciel pojazdu może zatem dochodzić wypłaty równowartości podatku VAT od wypłaconego mu już w przeszłości odszkodowania, o ile tylko od momentu zdarzenia powodującego szkodę na pojeździe nie upłynęły jeszcze 3 lata.

Nie wszystkim VAT się należy

Na koniec należy jednak przypomnieć, iż prawo do żądania odszkodowania z uwzględnieniem podatku VAT nie dotyczy sytuacji, gdy poszkodowany, będący przedsiębiorcą, ma możliwość obniżenia należnej od niego kwoty podatku. W takiej sytuacji ubezpieczyciel ma bowiem prawo odmówić wypłaty w ramach odszkodowania podatku VAT.

Tomasz Lewandowicz

